Det Humanistiske Fakultet

SDU

Anvendt etik og politisk filosofi

Forside til eksamensopgave

Eksamenstermin (*sæt x*)	Sommer ____	Vinter __x___
Vejleder: [redacted]		

Ordinær eksamen: ☒ **Reeksamen:** ☐

Titel på eksamensopgave: Revision af Diskriminationsbegrebet	
Min./max. antal typeenheder: **Sideomfang**: Opgavens sideomfang er 38.000 - 46.000 typeenheder, når **to** studerende skriver opgaven sammen. **(1 normalside = 2400 typeenheder)**	**Din besvarelses antal typeenheder[1]:** 44.572
Du skal være opmærksom på, såfremt din besvarelse ikke lever op til det angivne (min./max) antal typeenheder (normalsider) i studieordningen kan din opgave blive afvist, og du har brugt et forsøg.	
(*sæt x*) __x__	**Ja, eksamensopgaven må gerne i anonym form bruges i forbindelse med undervisning/vejledning af kommende studerende**

Tro og love-erklæring	
Det erklæres herved på tro og love, at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet denne eksamensopgave. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og eksamensopgaven, eller væsentlige dele af den, har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng. Læs mere her: http://www.sdu.dk/Information_til/Studerende_ved_SDU/Eksamen.aspx	
Afleveret af Eksamensnr: [redacted] Eksamensnr: [redacted]	**Afleveret d.** 02/01-24

[1] Tælles fra første tegn i indledningen til sidste tegn i konklusionen, inkl. fodnoter. Tabeller tælles med med deres antal typeenheder. Følgende tælles *ikke* med: resumé, indholdsfortegnelse, litteraturliste og bilag. Se i øvrigt eksamensbestemmelserne for disciplinen i studieordningen. Læs mere om reglerne for omfang af opgaver i studieordningens § 5 Bedømmelse af prøver - Generelle regler vedr. formalia. Se i øvrigt eksamensbestemmelserne for disciplinen i studieordningen

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse 2
Revision af Diskriminationsbegrebet 3
Indledning 3
Litteraturen om Diskrimination 4
Thomsen på Diskrimination 8
Den Strukturelle Kontekst 11
Kvalifikationsteorien 12
Kritik af Kvalifikationsteorien 16
Umiddelbare Fordele 18
Konklusion 21
Litteraturliste 22

Revision af Diskriminationsbegrebet

Indledning[2]

Diskrimination er et begreb, der har været meget aktuelt i mange politiske debatter de seneste årtier. Et begreb, som bliver brugt i mange forskellige kontekster og på mange forskellige måder. Et eksempel på begrebets kompleksitet kommer fra Frej Klem Thomsen, der fremhæver datingpræferencer som en mulig form for diskrimination. Når man søger en kæreste på baggrund af nogle bestemte ønskværdige kvaliteter, så nedprioriterer man personer, der ikke besidder disse kvaliteter. Er man hermed skyldig i at diskriminere? Eller bør diskriminationsbegrebet forstås anderledes? Med et sådant eksempel bliver det tydeligt, at trods vores mange intuitioner om, hvad diskriminationsbegrebet måtte dækker over, så er det stadig ikke åbenlyst hvordan vi bør forstå det. Med et sådant eksempel bliver det tydeligt, at trods mange har intuitioner om, hvad diskriminationsbegrebet måtte dække over, så er det stadig ikke åbenlyst hvordan vi bør snakke om det. Derfor vil vi i denne opgave besvare følgende problemformulering:

> "Kan en revidering af Thomsens definition af diskrimination skabe en ny forståelse af begrebet '*politisk diskrimination*', som ydermere forbedrer begrebets eksplanatoriske kraft?"

For at besvare denne problemformulering, vil vi afgrænse os til en bestemt type diskrimination, nemlig den politiske, moraliserede diskrimination. Her vil vi gendrive eksisterende definitioner og teorier, og med materialerne fra disse væltede søjler vil vi opbygge begrebet på ny.

[2] Denne tekst er sammenskrevet mellem to forfattere. Fordelingen har været således, at *hovedansvaret* for "Litteraturen om Diskrimination", "Thomsen på Diskrimination" og "Umiddelbare Fordele" har ligget ved Martin B. Borup, mens "Den Strukturelle Kontekst", "Kvalifikationsteorien" og "Kritik af Kvalifikationsteorien" har ligget ved Filip Lazarow. Indledning og Konklusion er skrevet sammen.

Vi ønsker dog at understrege ordvalget "*hovedansvar*", idet denne artikel er skrevet i en så symbiotisk og kollektivt kontribuerende proces, at man i hver skreven sætning må vægte begge som kontributører i relevant grad.

I forsøget på at forbedre forståelsen af Thomsens diskriminationsbegreb, vil vi først og fremmest præsentere forskellige distinktioner i diskriminationslitteraturen, der herved kan kortlægge Thomsens definition i henhold til aktuel forskning af begrebet. Med udgangspunkt i nogle konkrete eksempler vil vi kritisere disse forskellige teorier for at afvige for meget fra, hvad man intuitivt kunne ønske at dække og ikke dække ved diskriminationsbegrebet. Derefter tager vi fat i netop Thomsens definition af diskrimination som et værdigt, endeligt bud, men kritiserer dennes manglende eksplanatoriske kraft. I lyset heraf vil vi foreslå Kvalifikationsteorien som en begrebsliggørelse af diskrimination, der modsat Thomsens og de andre definitioner løser problemerne fra opgavens rimelige eksempler, og som tilmed har god eksplanatorisk kraft.

Litteraturen om Diskrimination

Når vi dykker ned i diskriminationsbegrebet bliver det hurtigt klart, at den daglige brug af ordet bruges i vidt forskellige kontekster, og kan ændre betydning og værdiladning afhængigt af disse kontekster. Derfor vil dette afsnit først afgrænse begrebet '*diskrimination*', og argumentere for hvorfor det er denne og kun denne afgrænsning af begrebet, der skulle være relevant for formålet med vores opgave. Herefter vil vi kigge på Hellmans og Lippert-Rasmussens definitioner af diskrimination, samt undersøge nogle komplikationer ved disse definitioner.

I ordets bredeste forstand udpeger diskriminationsbegrebet ikke nødvendigvis en relation mellem en diskriminerende agent og en diskrimineret person. Tag for eksempel en sommeliers diskriminative dom mellem smagsnuancerne af to forskellige vine. Når diskrimination bruges på dén måde, vil det falde under hvad Adrian M. S. Piper kalder *kognitiv diskrimination.* Dette afviger fra *politisk diskrimination* i relevant grad ved at kognitiv diskrimination er en egenskab til at distingvere, mens den politiske diskrimination basalt set handler om en attitude eller dom mod et andet menneske (Piper; 1993, s. 1). Trods Piper i refererede artikel ender med at sætte spændende ligheder og sammenhænge mellem disse to begreber, må vi i denne opgave nøjes med at sige, at for så vidt der skulle være inkommensurable skel mellem kognitiv og politisk diskrimination, vil vi i denne opgave begrænse os til den politiske. Det betyder også, at når vi i denne opgave fremadrettet taler om "diskrimination", menes der altså "politisk diskrimination".

Diskrimination kan desuden bruges som et deskriptivt eller moraliseret begreb. *Deskriptiv diskrimination* er i sin natur ikke normativ, og er derfor selv helt værdineutral. *Moralsk diskrimination*, derimod, er normativ. I litteraturen forpligter den strengeste definition af begrebet moralsk diskrimination sig på, at al diskrimination nødvendigvis er moralsk dårligt. Her introducerer Deborah Hellman en mere modereret version, *moraliseret diskrimination.* Moraliseret diskrimination er defineret ved diskrimination anskuet ud fra et værdibegreb (Hellman; 2008). Derved kan diskrimination både være moralsk forkasteligt, moralsk neutralt, samt i nogle tilfælde være at foretrække. At undersøge moraliseret diskrimination dækker således både den deskriptive diskriminations værdineutralitet, og kan samtidig dække al diskrimination forklaret ud fra moralsk diskrimination.

Når vi i denne opgave fokuserer på moraliseret diskrimination, så skyldes dette, at både deskriptiv diskrimination samt moralsk diskrimination, i strengeste forstand, ikke er unikke og selvstændige begreb. Med dette mener vi, at alle de scenarier disse begrebsliggørelser kunne dække, ligesåvel - og nok bedre - kan dækkes af til dels moraliseret diskrimination, men til dels også henholdsvis forskelsbehandling og moral i bredere forstand. Tag for eksempel den juridisk gennemtrængende diskrimination af danske personer under 17 år, når det handler om muligheder om at køre i bil. Trods dette kan forklares med deskriptiv diskrimination, er det ikke klart, hvorfor dette ikke bare kunne agtes som relevant politisk forskelsbehandling. Samtidig er det uklart, hvorfor et ord som netop *forskelsbehandling* ikke kunne være fyldestgørende i denne sammenhæng. Når alt kommer til alt ønsker man næppe, ved denne deskriptive brug af diskrimination, at appellere til, at disse under-17-årige i en problematisk grad blive uretfærdigt behandlet, hvilket ellers ville ligge som undertoner ved brugen af ordet ”diskrimination”. Omvendt er det ikke klart, hvordan moralsk diskrimination skulle kunne have en eksplanatorisk kraft som selvstændigt begreb, hvis al diskrimination alligevel ville kunne forklares ved at være en moralsk dårligdom, og derfor ville kunne forklares ud fra et bredere moralsk perspektiv.

I både ovenstående afgrænsning til et moraliseret diskriminationsbegreb, såvel som i den første afgrænsning til politisk diskrimination, går det igen, at disse afgrænsninger er lavet med henblik på diskriminationsbegrebet potentielt unikke og nuancerede forklaringskraft om et bestemt felt i interaktionen mellem mennesker, og at begrebet gerne skulle stå selvstændigt, således at det alene har eksplanatorisk relevans.

Én måde at afgrænse sin definition er, at en handling først kan kaldes diskrimination, når den diskriminerede ikke bliver behandlet værdigt nok. Med andre ord: når den diskriminerede ikke bliver behandlet som hun har krav på at blive behandlet qua menneske, idet mennesket normalt anses som havende en vis værdighed, og at denne værdighed bør værnes om og opretholdes ved adfærd specifikt rettet herimod (Hellman; 2008, s. 32). Denne definition præsenterer Deborah Hellman, fordi hun ser det problematiske i diskrimination som ringeagtelse af menneskelige egenskaber, når disse kan kategoriseres " 'HSD' traits - for history of mistreatment or current social disadvantage" (ibid, s. 21-22) - med andre ord er det, for Hellman, en nødvendig betingelse for problematisk diskrimination, at dette gøres på baggrund af HSD-egenskaber.

Retfærdiggørelsen for, at egenskaber skulle forstås og adskilles som HSD-egenskaber, det vil sige ved at have egenskaber, der historisk set er mishandlet, eller som aktuelt set vil tilknyttes bestemte ulemper, kan indses ved et eksempel. Det virker som problematisk diskrimination at afskære homoseksuelle fra nogle samfundsgoder, mens det snarere virker idiosynkratisk, hvis man på samme vis afskærer en gruppe folk fra samme samfundsgoder, hvis denne gruppe folk er defineret ved at - og afskåren fra samfundsgodet på grund af - de allesammen er født på en tirsdag. Skellet retfærdiggøres ved, at denne måde at påvirke menneskers liv negativt på baggrund af HSD-egenskaber, ville være en meget direkte måde at behandle folk nedværdigende - i en helt anden grad end hvis de blev negativt behandlet på baggrund af ikke-HSD egenskaber. Ved disse afgrænsninger har teorien god forklaringskraft, idet den indeholder klare betingelser for, hvornår diskrimination finder sted. Den er dog samtidig problematisk ved selve HSD-definitionen, og desuden meget vag i sin simpelthed.

Én problematik ved HSD-definitionen er, at en *tilstrækkelig* ændring af tirsdagsdiskriminations-eksemplet, for at dette ville kunne blive kaldt diskrimination, ville være, at man havde diskrimineret mod tirsdagsfødte længe nok, eller har stillet dem dårligt nok aktuelt set - ie. at *tirsdagsfødt* blev en HSD-egenskab. Uklarheden i Hellmans definition af diskrimination kan desuden ses i følgende eksempel: Det står ikke klart om det er diskriminerende hvis et job, der kræver arbejdere med den eneste egenskab, at have en stærk overkrop, på baggrund af en (i dette eksempel helt præcis og saglig) overkropsstyrketest, ender med en overvægt af mænd, fordi de biologisk er disponeret til at være stærkere. Hellmans definition forpligter sig på, at dette eksempel er problematisk diskrimination, idét en HSD-egenskab, *køn*, er

en udslagsgivende forklaring til dette ikke-samfundsrepræsentative optag af en overvægt af mænd. Det er ikke åbenlyst, at dette skulle behandle kvinderne nedværdigende eller mangle at anse dem for deres kvaliteter qua mennesker, og derfor strider det imod de flestes intuition om, hvad *'problematisk definition'* må indebære.

Det virker hermed til, at der er behov for at kunne definere selve den diskriminatoriske handling mere præcist. Dette gør Kasper Lippert-Rasmussens teori. Den indeholder, som Hellmans, at nogen bliver behandlet ufordelagtigt, og at dette skyldes en bestemt egenskab hos dem. Samtidig er det en nødvendig betingelse for diskriminatorisk handling, ifølge Lippert-Rasmussens teori, at det skulle være gjort af en aktør, X, og at denne behandler den diskriminerede, Y, anderledes, end X havde behandlet andre, Z, og at dette skyldes Y's og Z's forskellige egenskaber - ie. grupper, hvilke i øvrigt kan forstås som grupper i kraft af at have nogle bestemte, gennemgående egenskaber, der er socialt fremtrædende (socially salient).

Med dette ser Lippert-Rasmussens logisk opsatte definition således ud (Lippert-Rasmussen; 2006, s. 168):

X discriminates against (in favour of) Y in dimension W iff:

1) *X treats Y differently from Z (or from how X would treat Z, were X to treat Z in some way) in dimension W;*
2) *The differential treatment is (or is believed by X to be) disadvantageous (advantageous) to Y; and*
3) *The differential treatment is suitably explained by Y's and Z's being (or believed by X to be) (members of) different, socially salient groups.*

Således kommer teorien også udover nogle andre problematikker i diskriminationsdebatten. Tager vi eksemplet med overvægten af mænd i en ansættelse efter overkropsstyrke, kan Lippert-Rasmussens teori her sige, at idét de behandles under samme forudsætninger, og sagligt vægtes ud fra deres kvalifikationer, er der ikke tale om en forskellig behandling af X og Y, og derfor lever det ikke op til at kunne kaldes diskrimination. Dette virker som en mere intuitivt acceptabel vinkling af eksemplet.

Thomsen på Diskrimination

I en selvstændig artikel i *The Routledge Handbook of the Ethics of Discrimination*, kommer Frej Klem Thomsen selv med en definition på diskrimination, der strukturelt minder overvejende meget om Lippert-Rasmussens definition. Når nærværende opgave så vælger at fokusere på Thomsens, skal dette ses afspejlet i, at vores kritik baserer sig på punkter, der er til stede i både Lippert-Rasmussens og Thomsens definitioner. Desuden forholder det sig således, at Thomsens artikel både er nyere, samt at den udelukkende fokuserer på denne ene definition af diskrimination, mens Lippert-Rasmussens tekst nok står som en milepæl i diskriminationsforskning, men at denne status netop er grundet de mange forskellige aspekter der tages op i hans artikel.

Thomsens definition lyder (Thomsen; 2017, s. 24):

> An agent engages in direct discrimination against a person or group of persons iff:
>
> i) She treats persons with property P (P-personer) differently than she treats or would have treated others (non-P-persons);
> ii) The treatment of P-persons is worse for P-persons with respect to good G than the treatment of non-P-persons is or would be for non-P-persons; and
> iii) The difference in treatment is explainable by P-persons possessing or the agent believing that they possess P and non-P-persons not possessing P.

Og han tilføjer desuden de to betingelser (Thomsen; 2017, s. 26), der for ham ikke anses nødvendige for diskrimination i sin mest stringente forstand, men som er

> iv) P is a property that is socially salient in the circumstances of the differential treatment
> v) The differential treatment is at least *prima facie* morally wrong.

At han tilføjer den modererende faktor som godet, G, fremfor Lippert-Rasmussens dimension, W, hjælper nogle problematikker, der er underordnet for teoriernes mangler kritiseret i denne opgave, og som derved vurderes udover denne opgaves

omfang. Imidlertid kan siges, at begreberne i de fleste andre tilfælde ret uproblematisk kan skiftes ud. Tag eksemplet at det, i en dimension med gaderæs på motoriserede køretøjer, virker fair ikke at tillade sin nabos, 3-årige datter at deltage,[3] med begrundelsen "at man frygter om hun ville kunne være med", hvor det virker mere diskriminatorisk at udelukke sin nabos 3-årige datter i en dimension med en drenge-fyldt legeplads, med begrundelsen "at man frygter om hun ville kunne være med". Dette kan lige så vel som dimensionsskiftet forklares med skiftet i gode, G, fra gaderæs-deltagelse til legeplads-adgang.

I *'naboens datter-eksemplet'* viser det sig dog også, hvordan Hellman havde en gavnlig distinktion i sin indførsel af egenskaben HSD. Det har nemlig ret stor forklaringsmæssig kraft at kunne sige, at diskrimineringen af datterens køn er problematisk, fordi den drejer sig om historiske og stadigt undertrykte egenskaber qua hendes køn. Imidlertid ligger der ikke i Hellmans teori en definition, der gør os i stand til at distingvere køn som HSD mod alder som HSD. En lav alder har trods alt også en ret lang - og stadig - historie om stor undertrykkelse i både muligheder, friheder og goder, trods dette ikke i samme grad virker problematisk. Ydermere lægger et individs egenskab med lav alder op til, at dette individ agtes som mindre kapabelt, og desuden som et menneske man ikke ville give ansvar på lige fod som med alle andre mennesker. At dette skulle være diskrimination på samme vis - og i lige så problematisk grad - som med diskrimination baseret på køn virker meget problematisk, for så vidt vi ønsker et begreb der stemmer overens med hvordan man intuitivt forstår - i hvert fald de fundamentale dele af - diskriminationsbegrebet.

I en ekstra barmhjertig læsning kunne man godt forestille sig dette problem i Hellmans teori løst ved at indskyde, at disse HSD'er også må vægtes efter hvor problematiske de umiddelbart virker. Dette gør samtidig, at teorien virker mere lig Thomsens teori, der med sin betingelse v) tilføjer, at diskriminationen som minimum prima facie synes forkert. Spørgsmålet, vi nedenfor i denne opgave kommer til at diskutere, er, om ikke dette problem bedre kan forklares ved, at det snarere handler om *måden* disse egenskaber spiller ind. Ved alder er dette et kriterie, man ret åbenlyst kan se har en retmæssig grund til at udelukke nogen fra gaderæs. Det er med andre ord en saglig case om, ikke at leve op til at blive anset til dette gode. Modsat virker udelukkelse på baggrund af køn som en meget usaglig og urimelig grund til

[3] I hvert fald for så vidt at denne alder er tilstrækkelig grund til manglende udviklede egenskaber til at operere motoriserede køretøjer - hvilket vi i finder uproblematisk at hævde.

udelukkelse af et gode - her; legepladsadgang - som man i dette tilfælde med al rimelighed ellers kunne hævde at have ret til at nyde godt af. Thomsens definition er godt nok i stand til at kunne skelne mellem problematisk diskriminationen ved kønsbaseret diskrimination, versus ikke-problematisk diskriminationen ved aldersdiskrimination gennem betingelse v). Thomsens teori kan kun skelne denne uproblematiske aldersdiskrimination ved at appellere til, at vi opfatter det prima facie tilladeligt. Derfor ville en teori, der bedre er i stand til at adressere netop *hvad* der gør sig forskelligt i disse to ellers ens-opsatte scenarier, have langt mere eksplanatorisk kraft, end hvis den - som Hellmans og Thomsens - skulle bero på forklaringer ud fra den menneskelige umiddelbare moralintuition.

Angående skellet ved egenskaber, så er der også et andet aspekt af Thomsens teori, der kan være problematisk. Prima facie kan betingelse i) med forskelsbehandling som en nødvendig del af diskrimination virke intuitiv nok, men som han selv siger "This suggestion runs into difficulties, however, in those cases where differences between the groups means that equal treatment would be even worse for discriminatees." (23) Folk kan være partikulært forskellige i en sådan grad, at det ville være decideret diskriminatorisk at behandle dem på samme vis.

Tag et eksempel med et kor. Folk har biologisk forskellige stemmer, og derfor ville de dybe alter og basser blive dårligere stillede, hvis dirigenten kun opvarmede koret i de lyse registre for sopranerne og tenorerne. Dette i sig selv virker blot som dårlig prioritering fra dirigentens side, snarere end diskrimination. Tilføjer vi nu, at alle sangere efter opvarmningen skulle konkurrere om, hvem der sang flottest, og at dirigenten i virkeligheden havde skumle bagtanker om, at han kun ønskede sopranerne og tenorerne til at vinde, står det nu klart, at der er sket en favorisering af sopraner og tenorer og en diskrimination mod alterne og basserne. Og dette på trods af, at de blev behandlet på identisk vis.

Den Strukturelle Kontekst

Denne opgave foreslår en ny måde at forstå strukturen i diskrimination på, for dernæst at kunne forbedre begrebet. En ny struktur, der indebærer at tænke diskrimination som arbitrær nedprioritering eller udelukkelse af egenskaber til et gode. Tag eksempelvis en ansætter, der ikke vil ansætte lyshårede. Thomsen ville her kunne sige, at det er diskrimination, fordi det prima facie virker moralsk forkasteligt. Men dette har, hvis noget, meget lidt eksplanatorisk kraft. Eksempelvis hvis man - på rimelig vis - ønsker at kunne undersøge, hvordan dette scenarie skulle adskille sig fra andre scenarier, som vi ikke ville opfatte som prima facie moralsk forkastelige, og som dermed ikke er diskrimination. Her ville vi snarere appellere til, at ansætteren arbitrært og urimeligt lader én enkelt egenskab ved en kandidat - det at være lyshåret - være udslagsgivende, og dermed nedprioriterer de andre kvalifikationer til godet. Hvorimod hvis ansætteren, trods sin afsky mod lyshårede, på saglig vis får anerkendt alle kvalifikationer på en lyshåret kandidat, og at der alligevel er en brunette med bedre kvalifikationer, så er det ikke åbenlyst, at dette skulle være diskrimination, selvom ansætterens lyshårs-had virker forkasteligt.

For at blive indført i teorien, må vi først forstå strukturen, som set i dens politisk kontekst: *En kandidat skal udvælges til at tildeles et gode* - i bredeste forstand af ordene. For at politiske kontekst er relevant for vores videre arbejde med diskriminationsbegrebet, tager udgangspunkt i to urokkelige krav:

1. Et givent gode nødvendigvis kan tildeles
2. Kandidaten skal nødvendigvis kunne blive udvalgt til dette gode.

Med begrebet *'gode'* mener vi en position med mindst én egenskab, som en kandidat kan agtes til. Med *'tildeles'* mener vi, at kandidaten kommer i denne position med mindst én egenskab henholdt godet. Med *'kandidat'* mener vi en person, hvis egenskaber - *'kvalifikationer'* - vurderes i henhold til tildelingen af godet.

For så vidt denne teori ikke bare skal kunne sige, om noget er diskrimination eller ej, men også kunne sige, om det er retfærdig eller uretfærdig diskrimination, må vi have svar på '*Hvorfor bør en given kandidat udvælges/ikke udvælges til at tildeles et givent gode?*'. Dermed forpligter retfærdighedsteorien sig også på at skulle forklare normativt, hvorfor en alternativ kandidat end den givne kandidat ikke bør udvælges til at tildeles et givent gode. Dette normative udsagn, hvormed vi kan udtale os om retfærdig versus uretfærdig diskrimination, kommer vi ind på i nedenstående afsnit.

Kvalifikationsteorien

Kvalifikationsteorien er udtænkt til at anvendes til cases hvis og kun hvis de opfylder de to krav for den politiske kontekst. Teorien har et ideal - *Kvalifikationsidealet* - der lyder: 'Et gode bør tildeles den objektivt mest berettigede kandidat.' Desuden bygger teoriens evne til at dømme diskrimination uretfærdighed (og dermed også retfærdig) på, på følgende normative udsagn: *'Det er uretfærdigt, hvis ikke den mest berettigede kandidat til et givent, tilgængeligt gode ikke tildeles dette gode'*. Dette normative udsagn synes intuitivt uproblematisk at tilslutte sig. Kvalifikationsidealet er udtænkt med følgende to formål: (1) at opfyldelsen af idealet giver et klart skel mellem, hvad der er og ikke er diskrimination, og (2) at forklare hvorfor konkrete cases anvendelse af diskrimination - som ikke efterlever dette ideal - er uretfærdige.

For at klargøre Kvalifikationsidealet, må vi, udover ovenstående uddybelse af "gode", "tildele" og "kandidat", klargøre følgende begreber. Med *'objektivt'* mener vi, at det udelukkende bygger på eller tager hensyn til fakta og saglig vurdering, således det ikke er påvirket af bestemte (personlige) interesser, opfattelser, el.lign. I praksis vil det være svært at efterleve dette. Blandt andet dette aspekt gør det, trods alt, til et ideal; hvilket indebærer at det i praksis kan være svært at rette sig helt og holdent efter, men at dette hverken fraskriver teorien sin eksplanatoriske kraft, lige så lidt som idealet stadig kan stå som pejlemærke. Med *'bedst kvalificeret'* refererer vi til den kandidat, der på objektiv vis kan siges bedst at opfylde de egenskaber godet fordrer, samt at kandidaten - i fald at alle egenskaber skulle være opfyldt - desuden har bedst mulige kvalifikationer, der sekundært ville være godet til gavn.

Begrebet 'kvalifikation' skal i denne teori forstås som *enhver* af kandidatens egenskaber, som på nogen måde er relateret dén gode, kandidaten anses til. I denne politiske kontekst opstår der dermed diskrimination på følgende to måder:

1. En kandidat diskrimineres til ikke at blive udvalgt til at tildeles godet, ved at man i udvælgelsen arbitrært og urimeligt udelukker nogle kvalifikationer, der kunne have været med i bedømmelsen.
2. En kandidat diskrimineres til ikke at blive udvalgt til at tildeles godet, ved at man arbitrært udelukker at agte kandidatens kvalifikationer, ved arbitrært og urimeligt at lade mindst én attribut ved kandidaten være udslagsgivende for valget (dette kan for så vidt både være en kvalifikation, men også være en egenskab helt uafhængig af relationen til den omtalte gode).

Efterlevelsen af Kvalifikationsidealet afgører retfærdiggørelsen af enhver diskrimination teorien udtaler sig om. Ethvert brud på efterlevelsen af Kvalifikationsidealet anses som en uretfærdig type af diskrimination, givet vores retfærdighedsaspekts normative udsagn. Værditilskrivelsen, i henhold til kvalificering, bør forstås *binært* mellem værdierne: Retfærdig og Uretfærdig. Dog tillader teorien nuancer i grader af uretfærdighed, ved at kigge på grader og omfang af uretmæssig agtelse af kvalifikationer. Dette giver mulighed for at placere et relevant eksempel på en uretfærdig kvalificering, på en berettiget plads i en skala mellem mindst muligt - dog stadig - uretfærdigt og mest muligt uretfærdigt. Teorien tillader denne skala mellem grader uretfærdig, på baggrund af hvor stor en grad man distancerer sig fra Kvalifikationsidealet. Med andre ord i hvor høj grad, man på arbitrær og urimelig vis afskærer kvalifikationer at være medregnet i agtelsen af en værdig kandidat til tildelelsen af et gode.

Hvad kvalifikation dækker over, kan gøres klarere ved definitionen, at kvalifikationer dækker over *egenskaber* ved en person. Således mener vi både mulighed for at handle, virke eller fungere på en bestemt måde; det at være i stand til at gøre noget bestemt. Vi mener også en side af kandidatens måde at virke på, eller en kvalitet ved personens væren, udseende eller væsen. Dette kan indebære kandidatens personlighed og adfærd, foruden fysiske muligheder eller begrænsninger. Dette indebærer også symbioser mellem indre og ydre egenskaber, såsom køn, fysisk adfærd og karisma. At disse betydninger af egenskaber også kommer med, kan eksempelvis indses ved, at det lige så vel som konkrete kompetencer for en given arbejdsstil-

ling kan være relevant at agte, hvordan en kandidats personlighed og repræsentativitet ville kunne påvirke posten positivt. Desuden mener vi, med termen *egenskab,* viden eller færdigheder opnået gennem praktisk øvelse, undersøgelse, teoretisk træning, og lignende.

Samtidig er det et krav for teorien, at disse, som tidligere nævnt, relaterer sig til dét gode, som kandidaten anses til. Dermed udelukker Kvalifikationsteorien muligheder for at inkludere øvrige, subjektive eller irrellevante faktorer i vurderingen af kvalifikationer, for så vidt at dette valg ikke skulle være diskrimination.

Vi har nu redegjort for de to urokkelige krav i den politiske kontekst, hvilke skal gælde, før Kvalifikationsteorien kan anvendes. Vi har redegjort for Kvalifikationsteoriens formål, teoriens natur, samt Kvalifikationsidealet. Desuden har vi redegjort for først kvalifikationers relevans i en kandidats anseelse til et gode, og dernæst for teoriens begreb af kvalifikationer. Med dette har vi en tilstrækkelig forståelse om begrebsapparatet til at skrive følgende definition for teorien i kort forstand:

"Kun *enhver kvalifikation, som kan være relevant i en objektiv udvælgelse af kandidater til at tildeles et berettiget gode, bør have berettiget indflydelse i den samlede vurdering af en kandidats kvalifikationer. Enhver nedprioritering eller manglende agtelse for disse kvalifikationer er uretfærdig diskrimination.*"

Kvalifikationsteorien adresserer særligt, hvilke betingelser som bør være opfyldt i netop udvælgelsen af en kandidat til at tildeles et gode. Udvælgelsen af en kandidat til at tildeles et gode kalder vi '*udvælgelsesprocessen*'. Betingelserne som bør være opfyldt i udvælgelsesprocesserne har omdrejningspunkt om kvalifikationer. Helt overordnet besvarer teorien følgende tre spørgsmål om kvalifikationernes rolle i udvælgelsesprocessen:

1. Hvilke kvalifikationer bør inkluderes i udvælgelsesprocessen?
2. Hvordan bør disse kvalifikationer inkluderes i udvælgelsesprocessen?
3. Hvordan bør disse kvalifikationer vægtes i udvælgelsesprocessen?

Kvalifikationsteorien indebærer, at kun alle relevante kvalifikationer bør inkluderes i en samlet vurdering af en kandidats kvalifikationer. Dermed vil enhver afvigelse fra dette være en uretfærdig udvælgelsesproces. Hvis samtlige, objektivt relevante,

kvalifikationer bør inkluderes, så vil der nødvendigvis opstå en mulighed for, at flere kvalifikationer end én kvalifikation skal vurderes i udvælgelsesprocessen. Dog indeholder dette stadig, at egenskaber, der ikke er objektivt relevante, bør udelukkes i den samlede vurdering af kvalifikationer. Eksempelvis må en egenskab, *lyst hår*, ikke spille ind i vurderingen, medmindre dette er relevant for godet. Uanset om en ansætter ser det som en dårlig kvalitet ved kandidaten at have lyst hår, ville det være diskriminatorisk at lade dette spille ind i udvælgelsesprocessen. Dermed sikrer teorien - alt andet lige - at selv en påstået begrundelig (dis)kvalificering ikke må baseres på en vurdering ud fra ikke-relevante egenskaber. Hvorvidt en kvalifikation er relevant, er afhængigt af en objektiv vurdering af, hvilke kvalifikationer der er nødvendige eller tilstrækkelige for tilfredsstillende at kunne blive tildelt et givent gode. At vurderingen skal være objektiv er endnu et ideal-aspekt i denne teori. Dét, at teorien på denne måde bygger på idealer, mener vi hverken fratager teorien sin egentlige sandhed, og i endnu mindre grad mener vi, at det truer begrebernes eksplanatoriske kraft.

Teorien tillader heller ikke, at relevante kvalifikationer bliver inkluderet på arbitrær eller usaglig vis. Dette betyder også, at teorien kræver strukturer, der evner at inkludere alle relevante kvalifikationer i den samlede vurdering af en kandidats kvalifikationer.

Kvalifikationsteorien indebærer, at enhver relevant kvalifikation som strukturelt er inkluderet, bør have en berettiget indflydelse i den samlede vurdering af en kandidats kvalifikationer. Den objektive vurdering af nødvendige kvalifikationer, for at blive tildelt et givent gode, afgør hvilke kvalifikationer der er udslagsgivende vigtige hos en kandidat, samt hvilke kvalifikationer der er mindre vigtige. Denne tilføjelse er vigtig, fordi Kvalifikationsteorien ikke er blind for, at forskellige kvalifikationer kan vægtes forskelligt i udvælgelsesprocessen. Og at dette tilmed kan være forskelligt relevant, alt afhængigt af kandidaten, kandidatens individuelle partikulære sæt af kvalifikationer, samt graderne af disse. Ifølge Kvalifikationsteorien bør de inkluderede kvalifikationer have en *berettiget indflydelse*. Dette udelukker muligheden for at vægte selv relevante kvalifikationer anderledes end en objektiv vægtning vil tillade, for så vidt at dette ikke skal være diskrimination.

Til trods for Kvalifikationsteoriens forsøg på at samle samtlige betingelser om kvalifikationer som bør være opfyldte i udvælgelsesprocessen for at efterleve Kvalifikationsidealet, så afhænger teorien af hvorvidt selve udvælgelsesprocessen er objektiv. Hvis udvælgelsesprocessen er objektiv, og samtlige betingelser angående kvalifikationer er opfyldte i udvælgelsesprocessen, så efterlever teorien nødvendigvis Kvalifikationsidealet. Hvis udvælgelsesprocessen ikke er objektiv, og samtlige betingelser om kvalifikationer stadig er opfyldte i udvælgelsesprocessen, så efterlever teorien kun muligvis Kvalifikationsidealet. Med andre ord er det en nødvendig betingelse for, ikke at være diskrimination, at Kvalifikationsidealet efterleves. Til gengæld *kan* manglende objektivitet i en udvælgelsesproces - også selvom denne måtte efterleve Kvalifikationsidealet - være en tilstrækkelig grund til, at en handling kan dømmes som diskriminatorisk.

Relevant at nævne er desuden, hvordan teorien skelner mellem, hvad der er og ikke er diskrimination. Det er eksempelvis ikke diskrimination, hvis man af objektive årsager overhovedet ikke kan anses til et gode - ie. at man mangler så grundlæggende kvalifikationer, at man, uanset hvor mange sekundære gode og opvejende kvalifikationer man havde, ikke ville kunne opfylde godets egenskabskrav. Dette kan eksempelvis illustreres som i ovenstående naboens datter-eksempel, hvor den 3-årige datter, qua sin alder, ikke har relevante krav til at opfylde at kunne være med i et motoriseret gaderæs. Idét datteren slet ikke lever op til kravene om at blive anset godet *"deltager i gaderæs",* er der, ifølge Kvalifikationsteorien, på ingen måde diskrimination på spil.

Kritik af Kvalifikationsteorien

Som tidligere beskrevet har Kvalifikationsteorien to overordnede formål:

1. at opfyldelsen af Kvalifikationsidealet giver et klart skel mellem, hvad der er og ikke er diskrimination; og
2. at kunne forklare hvorfor konkrete cases' anvendelse af diskrimination - som ikke efterlever dette ideal - er uretfærdig

Teorien kan i mange henseender umiddelbart virke til at kunne udleve sine formål. Dog er der særligt tre kritikpunkter, der kan udfordre teoriens udlevelse af sine formål.

Kvalifikationsteoriens værditilskrivelse som retfærdig baseres på Kvalifikationsidealet. Kvalifikationsidealet, og dennes bagvedliggende normative udsagn, fastsætter dermed den afgørende værditilskrivelse for teorien. Dog kan en tildels berettiget kritik mod dette princip opstilles med en følgende formulering: '*En normativ doms sandhed kan ikke konkluderes udelukkende på intuitivt og rationelt grundlag*'. Dette er en kritik der ville ramme vores appel til accept af Kvalifikationsteoriens normative begrundelse, når nu denne appel beror på intuition. Kritikken forpligter sig implicit på, at en normativ sandhed bør begrundes yderligere end blot intuition og rationel vurdering. Herved ville overbevisningskraften af denne kritik afhænge af læserens holdning til normativ begrundelse. Denne kritik er dog næppe en overhængende fare for teorien, idét at selv hvis dette var tilstrækkelig kritik til at kunne afkaste Kvalifikationsteoriens normative argument, så ville teorien stadig have et relevant og brugbart begrebsaparat.

En anden anke mod Kvalifikationsteorien ville være dens status som idealteori. Teorien vurderer, at objektivitet i udvælgelsesprocessen er den afgørende faktor for, at teorien kan efterleve Kvalifikationsidealet, og desuden forpligter teorien, i ideel tilstand, sig på kendskaben til objektive sandheder. Derfor kan en berettiget kritik mod udvælgelsesprocessens objektivitet lyde følgende: '*Det er til alle tider umuligt at have en udelukkende objektiv udvælgelsesproces og vurdering.*' Dette kunne man godt stille sig enig i. Imidlertid afskriver det ikke idealteorien. Det implicerer snarere, at denne idealteori maksimalt kan sige, at man bør efterstræbe at leve op til idealet, trods dette ideal - hvis det blev bevist med ovenstående kritik - aldrig reelt ville kunne opnås.

Den tredje kritik er, at der kan findes eksempler på politisk diskrimination, som teorien har svært ved at forklare. Hvis en mand, A, går op og råber nedladende om B's race i offentligheden på en diskriminerende måde, er det ikke åbenlyst hvad dette skulle have at gøre med afskrivelse af agtelsen af B's kvalifikationer. Endnu mindre klart ville det være, i hvilket aspekt man kan tale om kvalifikationer? Her er der nok snarere tale om, at dette - på problematisk vis - falder uden for teoriens definerede, politiske kontekst, selvom dette kan høre inden under politisk diskrimination. Dette er den farligste kritik mod teorien, trods kritikken ikke i fuld forstand afskriver denne teoris *større* validitet end andres, gennem dens bedre eksplanatorisk kraft samt løsninger på relevante problemer, snarere end at kritikken bekræfter også denne teoris mangler.

Desuden er der gennem respons på vores teori blevet rettet to eksempler herimod. Den ene er i et scenarie, hvor to kandidater objektiv set er lige kvalificerede, og samtidig er de bedst kvalificerede. Men at den ene vælges, fordi den anden har rødt hår, og at vi hader rødhårede. Her opfyldes idealet godt nok oprindeligt, og derfor er der angiveligt ikke tale om diskrimination uanset hvem der vælges. Når nu alle objektivt gældende egenskaber i retmæssig grad er vurderet til at være lige, kan et valg enten vurderes på irrelevante egenskaber eller ud fra ugyldige metoder - sidstnævnte eksempelvis ved terningerul. Og således ender eksemplet i et scenarie, hvor begge løsninger - lig hvad vores intuition ville foreskrive - er problematiske. Vurderingen ud fra irrelevante egenskaber er diskriminatorisk, og den anden løsning, med eksempelvis sin appel til terningerul, virker blot problematisk i sin hævd af terningerul som tilstrækkeligt beslutningsgrundlag.

Det andet eksempel lyder: Vi skal ansætte en ny lærer på en skole, hvor alle eleverne nægter at lytte til rødhårede. Læren med den objektivt bedste profil til posten er rødhåret. Hvad bør vi gøre her? Denne kritik kan besvares med henvisning til vores uddybning af kvalifikationer. Uanset hvor problematisk - af arbitrære grunde - en skole med rødhårshadende elever virker, så ville rødhårethed i dette eksempel være en relevant og nødvendig egenskab at agte, idét det ville have direkte indflydelse på, hvor effektivt posten kan besiddes og udnyttes.

Umiddelbare Fordele

Så for at starte fra hvor vi slap før introduktionen af vores teori: Ja, det er problematisk ikke at kunne agte hvordan forskellige egenskaber spiller ind - blandt andet i naboens datter-eksemplet. Dette kan vi nu med begreberne fra Kvalifikationsteorien.

I naboens datter-eksemplet ville Kvalifikationsteorien kunne sige, at datteren ikke uretmæssigt får afskåret nogle kvaliteter til at have relevant betydning i vurderingen om, hvorvidt hun måtte deltage i gaderæs. Hun har - fra et helt objektivt og rimeligt standpunkt - aldrig haft de nødvendige egenskaber til overhovedet at kunne kvalificere sig til godet. Omvendt kan vi ret let også forklare, hvordan hendes udelukkelse fra legepladsen grundet hendes køn kan være problematisk. Denne udelukkelse sker på trods af, at hun objektivt og rimeligt set faktisk har de fulde kvalifikationer til at blive tilskrevet godet, *adgang til legeplads*. Alligevel er der en

kvalifikation, der uretmæssig får lov til at være udslagsgivende i nægtelsen af hendes adgang til legepladsen. Netop hendes køn.

Thomsen selv kommer med et eksempel om nuancerne i diskrimination. Eksemplet mellem Abe, Bea og Cynthia. I Thomsens tekst skal dette eksempel vise, hvordan vi har forskellige intuitioner til de forskellige cases, og hvordan ingen teorier hidtil formår at kunne forklare vores, ellers kollektivt ret ens, intuitioner med disse cases. Eksemplet går på Abe, der nægter at hyre bestemte personer på basis af deres race og etnicitet til et job, der ikke på nogen relevant måde kræver en bestemt race eller etnicitet. Der er Bea, der ikke vil date folk fra andre racer og etniciteter end sin egen. Og der er Cynthia, der er en homoseksuel kvinde, og dermed ikke dater mænd. Eksemplet er opbygget således, at de fleste har meget stærke intuitioner om, at Abe diskriminerer. De har svage intuitioner om, hvorvidt Bea diskriminerer. Mens der er meget få, der overhovedet ville kalde Cynthias handling for diskriminatorisk.

Set med begreberne fra Kvalifikationsteorien er det klart, at Abe foretager en uretmæssig afskæring af potentielle kandidater til job-godet, og at han derfor diskriminerer i uretfærdig grad. Idét Beas eksempel handler om hendes vilje og åbenhed for at date andre racer, så afhænger Beas eksempel diskriminatoriske værdi af, om man har en saglig ret til ikke at gå ud over din egen umiddelbare smag i dating - så om man i det her tilfælde mener eller ikke mener, at Bea burde være åben for at anse folk fra andre racer og etniciteter som mulige kandidater at date. En endelig tolkning af sidstnævnte fordring for dating er ud over denne opgaves afgrænsning, men lad os da appellere til, at Kvalifikationsteoriens manglende diskriminationsbeskrivelse i dette tilfælde af en uafklaret case, vel er *lige så lidt* problematisk, som *objektiviteten* i grønkåls smag kan problematiseres, i fald denne skal forsøge at begrunde hvorvidt en søn har dårlig smag for at ville "skåne sin mund", eller om moderen snarere er forkert på den når hun mener, at sønnen også skal prøve hvad han ikke kan lide. Cynthias eksempel vil hverken i de flestes intuitioner, ej heller i Kvalifikationsteoriens begrebsliggørelse, kunne dømmes diskriminatorisk. Det handler ikke om, at Cynthia i irrelevant grad mangler at agte nogle bestemte kvaliteter, når hun vælger hvilke folk hun vil date, det handler slet og ret om, at et definerende krav for overhovedet at være relevant for godet, *romantisk partner*, er, at Cynthia også er romantisk tiltrukket hertil, hvilket påkræver enhver potentiel kandidat til at have egenskaben *kvinde*. Trods en 7-årig ikke-pilot ikke må blive anset til en jobsamtale som kommercielpilot, så er det jo næppe diskriminatorisk,

snarere end det er et objektivt og retfærdiggjort fravalg, idét han ikke besidder relevante egenskaber til givne gode.

At Thomsens teori ikke kan give et klart svar på ovenstående eksempel skal dog også findes i, at han appellerer til et heterogent brug af diskriminationsbegrebet, hvor det godt kan overlappe mellem flere forskellige begreber, idét det typisk vil være flere forskellige ting, man ville kalde diskrimination (Thomsen; 2017, s. 27-28). Eksempelvis i skellet mellem kognitiv diskrimination, ren deskriptiv diskrimination, ren moralsk diskrimination, og et mere nuanceret diskriminationsbegreb. Forskningen i diskrimination skal ses som en akkumulation af forskellige inputs mod at få lavet bedre og bedre resultater, hvor nogle af de bedste bidrag hidtil er af blandt andet Hellman, Lippert-Rasmussen og Thomsen. Forhåbentligt vil nærværende distinktion af diskriminationsbegrebet have været en lille trædesten på vejen mod en bedre forståelse.

I afsnittet inden Kvalifikationsteorien snakkede vi også om identisk behandling som et potentielt lige så problematisk aspekt i diskrimination som ikke-identisk behandling. Dette vist ved kordirigenten, der opvarmede alle sine sangere, men kun opvarmede dem til det høje sopran- og tenor-register. Problematikken i denne ellers fuldkomne identiske behandling kan også løses med Kvalifikationsteorien. Selvom denne opvarmning har behandlet alle sangere identisk, så har dirigenten stillet alterne og basserne i en situation, hvor deres kvalifikationer ikke i relevant grad kan blive agtet, og har derfor på uretfærdig vis afskåret relevante kvalifikationer, der kunne have været afslagsgivende i konkurrencen som bedste sanger.

Konklusion

I denne opgave har vi forsøgt at gendrive og ændre definitionen af begrebet '*diskrimination'*, med udgangspunkt aktuelle bud på definitioner fra den filosofiske litteratur om diskrimination. Vi har kigget på Lippert-Rasmussens, Hellmans og Thomsens definition af diskrimination, og har påpeget problematikker ved dem. Herefter har vi præsenteret vores egen teori, der ser diskrimination som uretmæssig afskæring af en kandidats kvalifikationer, når disse skal anses til et givent gode. Teorien tager udgangspunkt i politisk diskrimination, og sigter efter, foruden at være en kohærent teori, at stemme bedst muligt overens med intuitioner om diskrimination, samt hvornår noget ikke er diskrimination. Kvalifikationsteorien afviser, at diskrimination skal forstås ud fra en agent og dennes ringeagtelse af nogle andre, grundet de andres egenskaber. Den appellerer til en forståelse af diskrimination, der i højere grad er i stand til at udpege problematikkerne ved diskrimination, og forklare hvordan disse udmønter sig. Teorien fungerer som en idealteori, hvor diskriminationsbegrebet, med Kvalifikationsidealet sætter en standard for en retfærdig diskrimination. Kvalifikationsteorien anser enhver relevant afvigelse fra Kvalifikationsidealet, som en uretfærdig diskrimination.

Samlet set giver Kvalifikationsteorien mulighed for at forstå begrebet diskrimination i enhver sammenhæng, hvor den politiske kontekst er til stede. Dette kan være i alt fra små sociale sammenhænge, til store politiske procedurer. Teorien kan mødes med nogle delvist berettigede kritikpunkter som er beskrevet i opgaven, men vi anser dem ikke som truende for teoriens berettigelse. Gennem opgaven er det blevet vist, hvordan Kvalifikationsteorien umiddelbart kan erstatte de gendrevne eksisterende teorier, i de sammenhænge som gælder den politiske diskrimination. Med blandt andet naboens datter-eksemplet og Abe, Bea, Cynthia-eksemplet, kan slutteligt siges om denne opgave, at den viser hvordan en ny begrebsliggørelse af 'diskrimination' kan forbedre vores forståelse for den menneskelig udførelse af diskrimination i den behandlede kontekst, og at Kvalifikationsteorien dermed kan give os eksplanatoriske redskaber til at behandle politisk diskrimination på en mere nuanceret måde, end hidtidige bud fra litteraturen.

Litteraturliste

Hellman, D. (2008). *When is discrimination wrong?* Harvard University Press. S. 1-33

Lippert-Rasmussen, K. (2006). "The Badness of Discrimination.", s.167-185 i *Ethical Theory and Moral Practice*, 9. Udg. Nr. 2.

Piper, A.M.S. (1993). "Two Kinds of Discrimination". S. 25-75 i *Yale Journal of Criticism,* 6. Udg. Nr. 1.

Thomsen, F.K. (2017). "Direct Discrimination". S. 19-29 i K. Lippert-Rasmussen (Red.), *The Routledge Handbook of the Ethics of Discrimination.* Routledge